

Turizm Önlisans Öğrencilerinin Eğitimlerine İlişkin Beklentileri

Received/Geliş: 23/11/2015
Accepted/Kabul: 05/08/2016

Atınç OLCAY*
Metin SÜRME**
Mehmet DÜZGÜN***
Murat ÇİNPOLAT****

Öz

Bu araştırmanın amacı turizm önlisans öğrencilerinin eğitimlerine ilişkin beklentilerini açığa çıkarmaktır. Bu amacın gerçekleştirilmesi için anket formu oluşturulmuş ve Gaziantep Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulunda farklı programlarda eğitimleri sürmekte olan 287 öğrenciyi uygulanmıştır. Anket ifadelerine verilen cevaplar analiz edilmiş; verilen cevapların aritmetik ortalaması ve standart sapması hesaplanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin %40,8'inin turizm programlarını popüler olmasından dolayı tercih ettikleri, %70,7'sinin ise mezun olduktan sonra turizmde lisans eğitimine devam etmeyi istedikleri tespit edilmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin, verilen yabancı dil eğitimini ne yeterli ne de yetersiz olarak değerlendirdikleri görülmüştür.

Anahtar sözcükler: Turizm eğitimi, beklenti, önlisans.

---

*Yrd. Doç. Dr., Gaziantep Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Konaklama İşletmeciliği Bölümü, Gaziantep, olcay@gantep.edu.tr

**Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Gaziantep, surmemetin@gmail.com

***Hacı Muzaffer Bakbak Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Gaziantep, duzgun06@hotmail.com

****Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Gaziantep, muratcinpolat@hotmail.com

Expectations Regarding the Education of Tourism Undergraduate Students

Abstract

The purpose of this research is to expose the expectations regarding the education of tourism undergraduate students. The questionnaire was created for the realization of this purpose and it is carried out on 287 students who continue their education in different programs at University of Gaziantep Vocational School of Higher Education For Tourism and Hotel Management. The answers to the questionnaire were analyzed; arithmetic means and standard deviations of the responses were calculated. At the result of the research it was determined that the %40,8 of the students have preferred the tourism programs because of its popularity and %70,7 of the students have wanted to continue their undergraduate education after graduation. However, the foreign language education given was seen as neither enough nor inadequate.

Keywords: Tourism education, expectation, undergraduate.

Giriş

1950 yılında 25 milyon insanın dâhil olduğu turizm endüstrisi 2015 yılında 1 milyar 184 milyon insanın katıldığı önemli bir sektör haline gelmiştir (UNWTO, 2015:14). Dünya turizm sektörünün rekabetçi yapısı içerisinde var olabilmek için ülkelerin nitelikli insan gücüne sahip olması zorunluluk haline gelmiştir. Bu da ancak nitelikli eğitim almış kalifiye mezunların sektörde çalışmasıyla sağlanabilir (Ünlüöner, 2000:220).

Turizm sektöründe sunulacak hizmetlerin niteliğinin sağlanması için istihdam edilecek olan işgücünün yeterli düzeyde meslekî eğitim alması gerekmektedir. Genel olarak meslekî turizm eğitimi turizm sektöründe çalışan ve çalışacak olan kişilere, turizm sektörünün ihtiyaç duyduğu meslekî yeterlikleri ve becerileri kazandırmayı amaçlayan bir eğitim türüdür (Hacıoğlu, 1992:94). Önlisans düzeyinde turizm eğitimi veren programların temel amacı ise sektörün ihtiyacı olan ara işgücünü yetiştirmektir. Bununla beraber sektörün ihtiyaçları doğrultusunda yabancı dil bilen, sektöre yönelik iyi bir uygulamacı olan personel yetiştirilmeye çalışılır (Olçay, 2008).

Turizm eğitiminin her aşamasında gerek ortaöğretim gerekse de üniversite düzeyinde olmak üzere öğrencilerin pratik bilgi ve becerilerle donatılmış olması gerekmektedir. Turizm sektörünün dinamik bir yapıya sahip olmasından dolayı verilecek eğitimin de dinamik bir yapı da olması gerekmektedir (Hacıoğlu vd., 2008:16). Eğitim kurumları öğrencilerin akademik başarısında olduğu kadar iş yaşamına hazırlanması ve uygulamalara yönelik teorik bilgilerin kazandırılmasıyla beraber öğrenilen bilgilerin kullanımıyla ilgili olarak belirli davranış ve alışkanlıkların edinmesinde önemli bir işleve sahiptir (Demir, 2013:309).

Öğrenci memnuniyeti öğrencilerin almış oldukları eğitime yönelik beklentilerinin karşılanma oranı olarak değerlendirilmektedir (Demir ve Demir, 2011). Öğrencilerin almış oldukları eğitim ile ilgili memnuniyet düzeyleri sadece eğitim kurumlarının değil aynı zamanda iş dünyası için de önem taşımaktadır. Çünkü eğitimi alınan meslekle ilgili olarak donanımlı iş görenlerin, sadece kaliteli eğitim hizmeti sunan kurumlardan sağlanacağı bilinmektedir. Dolayısıyla, öğrencilerin eğitim memnuniyetlerini sağlayabilmek, onların beklentilerinin farkında olunmasına, kaliteli eğitim sunulmasına ve sürekli olarak öğrenci hizmetlerinin geliştirilmesine bağlıdır (Demir, 2013:312).

Bu çalışmada, turizm sektöründe nitelikli personel olarak istihdam edilmek üzere yetiştirilen turizm önlisans öğrencilerinin eğitimlerine ilişkin beklentileri konu alınmıştır. Araştırma sonucunda elde edilecek bulgular ışığında önlisans düzeyinde turizm eğitimi veren meslek yüksekokullarına öğrencilerin almış oldukları eğitime ilişkin beklentilerinin aktarılmasıyla beraber farklı düzeylerde yapılacak araştırmalara da katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

İlgili Araştırmalar

Turizm eğitimi konusundaki çalışmalar, çoğunlukla öğrencilerin staja ilişkin görüşleri, eğitim memnuniyetleri, öğrenci beklentileri, kariyer konularında yoğunlaşmaktadır (Yılmazdoğan vd., 2015; Koç vd., 2014; Ruhanen vd., 2013; Li ve Li, 2013; Richardson ve Thomas, 2012; Olcay ve Düzgün, 2016). Diğer taraftan önlisans düzeyinde turizm eğitiminin niteliği, ders programları ve öğrencilerin turizm sektörüne yönelik tutumlarını konu alan farklı araştırmaların yapıldığı da görülmektedir (Boylu ve Arslan, 2014; Kurnaz vd., 2014; Türkeri, 2014; Morkoç ve Doğan, 2014; İstanbullu Dinçer vd., 2013; Aksu ve Bucak, 2012; Emir vd., 2010; Kozak, 2009; Sarıışık, 2007; Duman vd., 2006; Demirkol ve Pelit, 2002).

Önlisans düzeyinde turizm eğitiminin niteliği, ders programları ve öğrencilerin turizm sektörüne yönelik tutumlarını konu alan araştırmalarda birtakım sonuçlara ulaşılmıştır. Buna göre Boylu ve Arslan (2014) Türkiye'de turizm eğitimindeki son rakamsal gelişmeleri değerlendirdikleri araştırmalarında önlisans düzeyinde öğrenim gören öğrenci sayısının 1982-1983 öğretim yılında 1.034 iken 2012-2013 öğretim yılında 41.755'e yükseldiğini ancak öğretim elemanı sayısındaki artışın yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Demirkol ve Pelit (2002), Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde turizm sektöründe çalışacak ara elemanların ortaöğretim kurumlarında yetiştirildiklerini, Türkiye'de ise bu eğitimlerin meslek yüksekokulları bünyelerinde verildiğini belirtmişleridir.

Hsu (2014), turizm eğitimi alan öğrencilerin İngilizce etkinliğini ölçmek amacıyla Tayvan'da 1884 öğrenci üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu araştırma sonucunda öğretim saatlerinin İngilizce performansını etkilemediğini tespit etmiştir. Hubackova ve Ruzickova (2014), turizm eğitimi alan öğrencilerin yabancı dil öğreniminin etkinliğini

incelemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu araştırma sonucunda öğrencilerin online yabancı dil öğrenimini destekledikleri görülmüştür. Türkeri (2014), Türkiye'de önlisans ve lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların özel nitelikli sorunlarını ele aldığı araştırmasında, yükseköğretim turizm bölümlerinin ders programlarında birliktelik sağlanamamasının yatay ve dikey geçiş yapan öğrencilerin tekrar aynı dersleri farklı isimlerle almasına sebep olduğunu belirtmiştir. Bununla beraber öğrencilerin yabancı dil bilgisi yetersizliğinin geçmişten bu yana sektör temsilcileri tarafından dile getirildiğini vurgulamıştır. Benzer şekilde Morkoç ve Doğan (2014) meslek yüksekokulu düzeyinde eğitim alan öğrencilerin yabancı dil ve uygulamalı eğitim becerisinin ise oldukça yetersiz olduğu sonuçlarını tespit etmişlerdir.

Kurnaz vd. (2014) çalışmalarında, eğitim kurumlarının sahip olduğu fizikî donanımın geliştirilmesi ve öğrencilerin verimli bir şekilde derslerini yürütmelerinin önlisans düzeyinde verilen eğitimin niteliğinin artırılması için oldukça önemli olduğunu ortaya koymuşlardır. Öte yandan İstanbullu Dinçer vd. (2013), Turizm Meslek Lisesi mezunu olup önlisans öğrenimlerini sürdüren öğrencilerin, turizm sektöründe deneyimlerinin olmasından dolayı sektöre bağlılıklarının daha fazla olduğunu belirtmişlerdir. Emir vd. (2010), turizm alanında önlisans eğitimi alan öğrencilerin, staja ilişkin görüşlerinin, stajdan döndükten sonra olumsuzlaştığı belirtilmiştir. Sarıışık (2007), meslek yüksekokulu öğrencilerini, sektörde meslek sahibi olmaya yönlendiren etkenlerin daha çok ekonomik beklentileri içerdiğini tespit etmiştir.

Öğrencilerin staj memnuniyetleri, sektöre ilişkin görüşleri ve geleceğe yönelik bakış açıları konularında gerçekleştirilen çalışmalarda ise farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Buna göre Yılmazdoğan vd. (2015), turizm öğrencilerinin kurumsal sosyal sorumluluk algılarıyla sektörde çalışma niyetleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla gerçekleştirdiği araştırma sonucunda kurumsal sosyal sorumluluk algısının sektörde çalışma niyeti üzerinde etkisi olduğu görülmüştür. Öte yandan Richardson ve Thomas (2012)'ın ABD'de gerçekleştirdiği bir araştırma sonucunda öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun turizm sektöründe kariyer düşündükleri görülmüştür. Ruhanen vd. (2013), öğrencilerin staj eğitimi sayesinde turizm paydaşları ile bilgi alışverişinin öğrenciler için yararlı olduğunu ortaya

koymuştur. Benzer şekilde Li ve Li (2013), Çin'de gerçekleştirdikleri araştırma sonucunda üniversite ve sektör işbirliğinin artırılması gerektiğinin altını çizmişlerdir. Diğer taraftan Lam ve Ching (2007), ise gerçekleştirdikleri araştırma sonucunda takım ruhu ve işe katılım ve denetçiden özerklik konularının öğrenci memnuniyetini artırdığı tespit etmişlerdir. Ayrıca Koç vd. (2014), lisans öğrencilerinin önlisans öğrencilerinden daha fazla beklenti içinde olduğunu bildirmiştir. Diğer taraftan Duman vd., (2006), önlisans ve lisans düzeyinde turizm eğitimi gören öğrencilerin, turizm sektöründeki çalışma saatlerinin düzensiz ve uzun olduğunu düşündüklerini belirlemişlerdir. Bununla beraber araştırmaya katılan öğrenciler sektörde ödenen ücretlerin ise yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir.

Araştırmanın Yöntemi

Bu bölümde, araştırmanın önemi ve amacı, çalışma grubu, anket formunun içeriği ve ölçümün güvenilirliği yer almaktadır.

Araştırmanın Önemi ve Amacı

Eğitimciler arasında, turizm programlarında mesleki ve akademik odak noktalar arasındaki dengeye ilişkin tartışmalar uzun bir süredir devam etmektedir. Bu tartışmalar arasında okuldaki uygulamaların günlük işlere nasıl aktarılabilceği, öğrenmenin değeri, yabancı dil derslerinin süreleri ile yabancı dil dersi veren akademisyenlerin yeterliliği yer almaktadır. Verilen eğitimin mezunlara iş olanağı sağlayabilmesi kadar yansıtıcı ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmesi de önem arz etmektedir. Bir eğitim programı geliştirilirken yatırımcılar dâhil turizmin bütün paydaşları göz önünde bulundurulmalıdır. Turizme mesleki açıdan bakmayan bir eğitim programı sorunlara yol açabilir. Buna göre gerçekleştirilen bu araştırma ile önlisans düzeyinde turizm eğitimi veren programların bir anlamda öğrenci gözüyle fotoğrafı çekilmiştir.

Turizm eğitiminin temel amacı, her düzeydeki öğrencilere turizm bilincini aşlamak ve turizm endüstrisinde çalışan personelin genel ve mesleki bilgilerini artırmaktır (Olcay ve Düzgün, 2015: 28). Önlisans düzeyinde turizm eğitiminin temel amacı ise genel olarak topluma turizmin yararlarını anlatmayı, turistlere karşı davranışları olumlu yönde etkilemeyi, evrenin doğal, tarihsel ve kültürel değerlerini korumayı, topluma ve bireylere

genel bir turizm bilinci ve bilgisi kazandırmayı amaçlamaktadır (Kozak ve Kızıllırmak, 2001; Duman vd., 2006; Richardson, 2009). Buna göre bu araştırmanın amacı ise önlisans öğrencilerinin turizm eğitime ilişkin beklentilerinin belirlenmesidir.

Çalışma Grubu

Bu araştırma Gaziantep Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu'nda gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda hazırlık sınıfı öğrencileri araştırma evreni dışında tutulmuştur. Buna göre bu araştırmanın ana kütesini Gaziantep Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu'nda turizm eğitime devam eden 782 öğrenci oluşturmaktadır.

Bu çalışmada örneklem büyüklüğü belirlenirken $\alpha=0.05$ için örnekleme hatası (d)= $\pm 0,05$ olarak belirlenmiştir ($p=0,5$; $q=0,5$). Buna göre bu çalışmada belirlenen evreni temsil etme yeteneğine sahip örneklem büyüklüğü 260'dır (Altunışık vd. 2007:127). Bu araştırmanın örneklemini ise Gaziantep Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu'nda ilgili programlarda eğitim almaya devam eden 287 öğrenci oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada elde edilen örneklem sayısının araştırma evrenini temsil etmektedir.

Anket Formunun İçeriği ve Ölçümün Güvenirliliği

Araştırmada kullanılan anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; öğrencilerin tanıtıcı bilgilerine ilişkin üç soru, ikinci bölümde önlisans öğrencilerinin turizm eğitime ilişkin beklentilerine yönelik 12 soru ve üçüncü bölümde ise turizmde kariyer beklentilerini belirlemek amacıyla dört kapalı uçlu soru yer almaktadır.

Araştırmada, kolayda örnekleme yöntemi ile seçilen 100 kişi üzerinde pilot uygulama gerçekleştirilmiş ve Cronbach's Alpha Katsayısı 0,826 olarak hesaplanmıştır. Akbulut (2010)'a göre bu sonuç yüksek derecede güvenilirdir ($0,80 \leq \alpha < 1,00$). Bununla beraber 15 sorudan oluşan anket formu ikiye bölünmüş ve ilk yedi soru için Cronbach's Alpha Katsayısı 0,793 geriye kalan altı soru için ise Cronbach's Alpha Katsayısı 0,652 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu sonuçların Akbulut (2010)'a göre oldukça güvenilir olduğu görülmektedir ($0,60 \leq \alpha < 0,80$).

Pilot uygulamanın güvenilirlik analizlerinden sonra anketin esas uygulamasına geçilmiş ve Cronbach's Alpha Katsayısı 0,791 olarak hesaplanmıştır. Daha sonra anket soruları ikiye bölünerek Cronbach's Alpha

Katsayısı hesaplanmıştır. İlk yedi soru için Cronbach's Alpha Katsayısı 0,774 geriye kalan altı soru için ise Cronbach's Alpha Katsayısı 0,607 olarak hesaplanmıştır. Akbulut (2010)'a göre ise elde edilen bu sonuçlar oldukça güvenilirdir ($0,60 \leq \alpha < 0,80$).

Bulgular

Araştırmanın bulgular kısmı üç başlıkta ele alınmıştır. Buna göre birinci başlıkta öğrencilere ilişkin tanıtıcı bilgiler gösterilmektedir. İkinci başlıkta turizm önlisans öğrencilerinin eğitimlerine ilişkin beklentileri, son başlıkta ise öğrencilerin kariyer beklentilerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Öğrencilere İlişkin Tanıtıcı Bilgiler

Araştırmanın bu bölümünde öğrencilere cinsiyet, turizm eğitimi aldığı bölüm ve turizm eğitimi aldığı program konularındaki özelliklerini belirlemeye yönelik 3 adet soru yöneltilmiştir. Bu sorulardan elde verilerin frekans ve yüzde değerleri hesaplanmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Öğrencilere ilişkin tanıtıcı bilgiler (n=287)

Cinsiyet	n	%
Kız	140	48,8
Erkek	147	51,2
Eğitim Aldığı Bölüm	n	%
Otel-Lokanta ve İkram Hizmetleri	166	57,8
Seyahat-Turizm ve Eğlence Hizmetleri	121	42,2
Eğitim aldığı Program	n	%
Turizm ve Otel İşletmeciliği	92	32,1
İkram Hizmetleri	21	7,3
Aşçılık	57	19,9
Turizm ve Seyahat Hizmetleri	117	40,7
Toplam	287	100,0

Öğrencilerin %51,2'si erkek, %48,8'i ise kızıdır. Bununla birlikte öğrencilerin %57, Otel-Lokanta ve İkram Hizmetleri bölümünde, %42,2'si ise Seyahat-Turizm ve Eğlence Hizmetleri bölümünde eğitim almaktadır. Ayrıca öğrencilerin %32,1'i Turizm ve Otel İşletmeciliği, %7,3'ü İkram

Hizmetleri, %19,9'u Aş ılık ve %40,7'si ise Turizm ve Seyahat Hizmetleri programlarında eğitim almaktadırlar.

Turizm Önlisans Öğrencilerinin Eğitimlerine İlişkin Beklentileri

Bu bölümde turizm önlisans öğrencilerinin eğitimlerine ilişkin beklentilerinin ortaya konmasına yönelik sorulan 12 sorunun aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: Turizm önlisans öğrencilerinin eğitimlerine ilişkin beklentilerine yönelik tanımlayıcı istatistikler

Turizm Önlisans Öğrencilerinin Eğitim Beklentilerine İlişkin İfadeler	Tamamen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılıyorum ne de katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Aritmetik ortalama	Standart sapma
	n	n	n	n	n		
	%	%	%	%	%		
1.Eğitim aldığım okulda eğitimi verilen yabancı dil dersi sayısı yeterlidir.	69 24,0	68 23,7	62 21,6	62 21,6	26 9,1	3,32	1,29
2.Eğitim aldığım okulda mesleki yabancı dil derslerinin süreleri yeterlidir.	68 23,7	70 24,4	56 19,5	63 22,0	30 10,5	3,29	1,32
3.Eğitim aldığım okulda mesleki yabancı dil dersleri beklentilerimi karşılamaktadır.	62 21,6	70 24,4	53 18,5	69 24,0	33 11,5	3,21	1,33
4.Eğitim aldığım okul uygulamalı meslek dersleri için yeterli donanıma sahiptir.	38 13,2	56 19,5	64 22,3	89 31,0	40 13,9	2,87	1,25
5.Eğitim aldığım bölümle ilgili olarak mezuniyet sonrası sağlanan iş imkânlarından memnunum.	36 12,5	35 12,2	108 37,6	69 24,0	39 13,6	2,86	1,18
6.Eğitim aldığım okulda, mezuniyet sonrası iş imkânları ile ilgili yeterli bilgi verildi.	32 11,1	46 16,0	89 31,0	63 22,0	57 19,9	2,77	1,25
7.Eğitim aldığım okulda verilen turizm eğitimi sektör beklentilerini karşılayacak düzeydedir.	26 9,1	43 15,0	92 32,1	88 30,7	38 13,2	2,76	1,13
8.Eğitim aldığım okulda teorik meslek dersleri beklentilerime cevap vermektedir.	22 7,7	39 13,6	96 33,4	92 32,1	38 13,2	2,7	1,10
9.Eğitim aldığım okuldan ve bölümden genel olarak memnunum.	31 10,8	38 13,2	53 18,5	102 35,5	63 22,0	2,55	1,26
10.Eğitim aldığım okulu gerekli araştırmalarım sonucu bilinçli tercih ettiğime inanıyorum.	28 9,8	33 11,5	58 20,2	102 35,5	66 23,0	2,49	1,23
11.Eğitim aldığım okulda staj süresi yeterlidir.	19 6,6	30 10,5	71 24,7	104 36,2	63 22,0	2,44	1,13
12.Eğitim aldığım okulda öğrencilerin eğitimlerine uygun alanlarda staj yapması gerekmektedir.	5 1,7	8 2,8	34 11,8	102 35,5	138 48,1	1,75	0,89
GENEL ORTALAMA						2,75	0,64

Tablo 2'ye göre turizm önlisans öğrencilerinin eğitimlerine ilişkin beklentileri genel olarak değerlendirildiğinde ($\bar{x} = 2,75 \pm 0,64$) şeklinde olduğu görülmektedir. Buna göre turizm önlisans öğrencilerinin eğitimlerine ilişkin kaygılı olduklarını söylemek mümkündür.

Tablo 2'ye göre “Eğitim aldığım okulda eğitimi verilen yabancı dil dersi sayısı yeterlidir” ifadesine verilen cevapların aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri ($\bar{x} = 3,32 \pm 1,29$) şeklinde tespit edilmiştir. Avrupa ile gelişen ilişkiler sonucunda yabancı dil ihtiyacının artmakta olduğu bir gerçektir. 2015 yılı turizm verilerine göre ülkemize gelen turistlerin Almanya Rusya ve İngiltere'den geldiği düşünüldüğünde bu durum daha da önem arz etmektedir (TÜRSAB, 2015). Buna göre bu kurumlar, özellikle Almanca, Rusça, İngilizce gibi dillerin öğretilmesi için daha fazla çaba göstermelidir. Bununla birlikte öğrencilerin “Eğitim aldığım okulda mesleki yabancı dil derslerinin süreleri yeterlidir” ifadesine verilen cevapların aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri ($\bar{x} = 3,29 \pm 1,32$) şeklinde tespit edilmiştir. Ayrıca “Eğitim aldığım okulda mesleki yabancı dil dersleri beklentilerimi karşılamaktadır” ifadesine verilen cevapların aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri ($\bar{x} = 3,21 \pm 1,33$) şeklinde tespit edilmiştir. Dolayısıyla söz konusu bu üç soru göz önüne alındığında, öğrencilerin verilen yabancı dil eğitimini ne yeterli ne de yetersiz olarak değerlendirdiklerini söylemek mümkündür.

Diğer taraftan “Eğitim aldığım okul uygulamalı meslek dersleri için yeterli donanıma sahiptir” ifadesine verilen cevapların aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri ($\bar{x} = 2,87 \pm 1,25$) olduğu görülmüş ve bununla birlikte “Eğitim aldığım okulda teorik dersler beklentilerime cevap vermektedir” ifadesine verilen cevapların aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri ($\bar{x} = 2,70 \pm 1,10$) şeklinde tespit edilmiştir. Ayrıca “Eğitim aldığım okulda verilen turizm eğitimi sektör beklentilerini karşılayacak düzeydedir” ifadesine verilen cevapların aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri ($\bar{x} = 2,76 \pm 1,13$) şeklinde tespit edilmiştir. Eğitim verilen okuldan ve bölümden genel olarak memnuniyet düzeyi ($\bar{x} = 2,55 \pm 1,26$) şeklinde tespit edilmiştir. Buna göre öğrencilerin eğitim aldığı okuldan ve bölümden genel olarak memnun olmadıklarını söylemek mümkündür.

Öğrencilerin eğitimini aldıkları bölümle ilgili olarak mezuniyet sonrası sağlanan iş imkânlarından memnuniyet düzeyinin ($\bar{x} = 2,86 \pm 1,18$) olduğu görülmüş ve “Eğitim aldığım okulda, mezuniyet sonrası iş imkânları ile ilgili yeterli bilgi verildi” ifadesine verilen cevapların aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri ($\bar{x} = 2,77 \pm 1,25$) şeklinde tespit edilmiştir.

Tablo 2'den elde edilen diğer bir önemli bulgu ise öğrencilerin eğitim aldığı okulu bilinçli bir biçimde tercih etmemeleri olmuştur ($\bar{x} = 2,49 \pm 1,23$). Bu noktada sadece yükseköğretim kurumlarına değil ortaöğretim kurumlarına da büyük oranda sorumluluk düşmektedir.

Son olarak “Eğitim aldığım okulda staj süresi yeterlidir” ifadesine verilen cevapların aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri ($\bar{x} = 2,44 \pm 1,13$) şeklinde olduğu görülmüş ve “Eğitim aldığım okulda öğrencilerin eğitimlerine uygun alanlarda staj yapması gerekmektedir” ifadesine verilen cevapların aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri ($\bar{x} = 1,75 \pm 0,89$) şeklinde tespit edilmiştir. Önlisans öğrencilerinin değerlendirmelerine göre en düşük katılım bu iki soruda gerçekleşmiştir. Buna göre öğrenciler staj süresini yeterli görmemekle beraber öğrencilerin eğitimlerine uygun alanlarda staj yapması gerektiğini belirtmişlerdir.

Önlisans Öğrencilerinin Kariyer Beklentilerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde “Bölümünüzü tercih etme nedeniniz nedir, mezun olduktan sonra turizmde lisans eğitimine devam etmeyi düşünür müsünüz, mezun olduktan sonra turizm sektöründe çalışmayı düşünür müsünüz, mezun olduktan kaç yıl sonra bir turizm işletmesinde yönetici olabilirsiniz?” şeklinde olmak üzere dört adet soru yer almaktadır. Bu soruların frekans ve yüzde analizi aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin eğitim aldıkları bölümü tercih etme nedenini belirlemeye ilişkin bulgular

Bölümünüzü tercih etme nedeniniz nedir?	n	%
Bölüme ilginin fazla olması nedeniyle tercih ettim	117	40,8
Zorunlu olarak tercih ettim	77	26,8
Geçerli meslek olması nedeniyle tercih ettim	55	19,2
Tanıdıklarımın tavsiyesi nedeniyle tercih ettim.	38	13,2
TOPLAM	287	100,0

Tablo 3'e göre öğrencilerin %40,8'i gibi büyük bir çoğunluğu bölüme olan ilginin fazla olması nedeniyle eğitim aldıkları bölümü tercih ettiklerini

belirtmişlerdir. Ayrıca %26,8'i zorunlu olarak tercih ettim, %19,2'si geçerli meslek olması nedeniyle tercih ettim, %13,2'si ise tanıdıklarıma tavsiyesi nedeniyle tercih ettim şeklinde fikir beyan etmişlerdir.

Tablo 4: Öğrencilerin turizmde lisans eğitimine devam etme düşüncelerine ilişkin bulgular

Mezun olduktan sonra turizmde lisans eğitimine devam etmeyi düşünür müsünüz?	n	%
Evet	203	70,7
Kararsızım	67	23,3
Hayır	17	5,9
TOPLAM	287	100,0

Tablo 4'e göre öğrencilerin %70,7'si gibi büyük bir çoğunluğu mezun olduktan sonra turizmde lisans eğitimine devam etmeyi düşünmektedir. Ayrıca öğrencilerin sadece %5,9'u mezun olduktan sonra lisans eğitimine devam etmeyi düşünmemektedirler. Buna göre öğrencilerin turizmde lisans eğitimi almak istediğini söylemek mümkündür.

Tablo 5: Mezun olduktan sonra turizm sektöründe çalışma isteğine ilişkin bulgular

Mezun olduktan sonra turizm sektöründe çalışmayı düşünür müsünüz?	n	%
Evet	223	77,7
Hayır	67	22,3
TOPLAM	287	100,0

Tablo 5'e göre öğrencilerin %77,7 gibi büyük bir çoğunluğu mezun olduktan sonra turizm sektöründe çalışmayı düşünmektedirler. Ayrıca öğrencilerin %22,3'ü ise mezun olduktan sonra turizm sektöründe çalışmayı düşünmemektedirler. Buna göre öğrencilerin turizm sektöründe çalışmak istediklerini söylemek mümkündür.

Tablo 6: Mezun olduktan kaç yıl sonra bir turizm işletmesinde yönetici olabilirsiniz sorusuna ilişkin bulgular

Mezun olduktan kaç yıl sonra bir turizm işletmesinde yönetici olabilirsiniz?	n	%
1-5 yıl arası	123	42,9
6-10 yıl arası	125	43,6
10 yıl ve üzeri	39	13,6
TOPLAM	287	100,0

Tablo 6'ya göre öğrencilerin %42,9'u gibi büyük bir çoğunluğu mezun olduktan sonra 6-10 yıl arasında bir turizm işletmesinde yönetici olabileceğini belirtmişlerdir. Bununla birlikte öğrencilerin, %43,6'sı 1 -5 yıl arası ve %13,6'sı ise 10 yıl ve üzeri şeklinde cevap vermiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada turizm önlisans öğrencilerinin turizm eğitime ilişkin beklentileri sadece uluslararası literatürde değil (Christou, 1999; Lam ve Xiao, 2000; Aksu ve Köksal, 2005; Hsu, 2012; Koç, vd., 2014; Hsu, 2014; Yılmazdoğan, vd., 2015) aynı zamanda ulusal literatürde de (Demirkol ve Pelit, 2002; Demir ve Demir, 2011; Alıcıgüzel, 2012; İstanbullu Dinçer, vd., 2013; Aymankey ve Aymankey, 2013; Boylu ve Arslan, 2014; Olca y ve Düzgün, 2015) ortaya konmuştur.

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde turizm önlisans öğrencilerinin eğitim beklentilerine ilişkin sorulara “Ne katılıyorum ne de katılmıyorum” şeklinde yanıt verdikleri görülmektedir. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin yabancı dil dersi sayısının ve sürelerinin yeterli olup olmadığı konusunda net bir fikir beyan edemedikleri görülmüştür. Öğrencilerin yeterli iş tecrübesine sahip olmadıklarından dolayı bu sonucun ortaya çıktığı düşünülmektedir (bkz Tablo 3). Diğer taraftan Morkoç ve Doğan (2014), yapmış oldukları araştırmada önlisans düzeyinde turizm eğitimi görmekte olan öğrencilerin almış oldukları yabancı dil eğitimini yetersiz olarak değerlendirdiklerini tespit etmişlerdir. Ayrıca Hsu (2014), gerçekleştirdiği araştırma sonucunda öğretim saatlerinin İngilizce performansını etkilemediğini tespit etmiştir.

Gerçekleştirilen bu araştırma sonucunda dikkat çeken bir diğer önemli sonuç ise öğrencilerin eğitim aldıkları bölüme ilişkin iş imkânlarına yönelik kaygılarıdır (bkz Tablo 3). Diğer taraftan Duman vd., (2006) öğrencilerin turizm sektöründeki çalışma saatlerinin düzensiz ve uzun olduğunu belirtmişlerdir. Bununla beraber Koç vd. (2014) turizm eğitimi almakta olan öğrencilerin yapmış oldukları stajlar sonucunda staj programları ile büyüyen bir hoşnutsuzluk yaşadıklarını ortaya koymuşlardır. Kuşluvan ve Kuşluvan (2000), öğrencilerin turizm mesleğini stresli ve yorucu olarak tanımladıklarını belirtmişlerdir. Dolayısıyla yapılan bu araştırmaya katılan öğrencilerin turizm sektöründeki iş imkânlarına yönelik kaygılı olmalarının

sebepleri arasında sektördeki sosyal güvence imkânlarının yetersizliği, stajlarda edinilen olumsuz tecrübeler ile sektörün yorucu ve stresli olarak algılanması gösterilebilir.

Araştırmaya katılan öğrenciler farklı programlarda turizm eğitimlerini sürdürmektedirler. Araştırma sonuçlarından anlaşılmaktadır ki öğrenciler eğitimlerini sürdürdükleri programlarda staj yapmayı istemektedirler. Bu talepten ise öğrencilerin eğitim aldıkları programlar dışında turizm sektörünün diğer alt dallarında staj yapmak durumunda kaldıkları anlaşılmaktadır (bkz Tablo 3). Bu noktada ilgili kurumların öncelikle staj programlarına yönelik kapsamlı kılavuzlar tasarımları ve staj konusunda öğrencilere danışmanlık hizmeti sunmaları gerekmektedir. Bununla beraber önlisans düzeyinde turizm eğitimi veren meslek yüksekokullarına ve bu kurumlardaki uygulayıcılara staj programı esnasında paydaşların uyacağı kuralların açık bir şekilde ortaya konulması önerilmektedir.

Önlisans öğrencilerinin turizm eğitimine ilişkin görüşlerini konu alan farklı araştırmacılara ise örnekleme daha geniş tutmaları önerilebilir. Araştırma sonuçları değerlendirilirken bir takım sınırlılıkların olduğu da göz önünde bulundurulmalıdır. Araştırmanın sadece Gaziantep ilinde yapılmış olması ve araştırma sonuçlarının sadece araştırmada kullanılan anket formunda yer alan ifadeleri yansıtması bu araştırmanın sınırlılıklarıdır.

Kaynakça

- Akbulut, Y., (2010). *Sosyal Bilimlerde SPSS Uygulamaları*. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Aksu, M., ve Bucak, T., (2012). Mesleki Turizm Eğitimi. *Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(2), 7-18.
- Aksu, A. A., & Köksal, D. C., (2005). Perceptions and Attitudes of Tourism Students in Turkey. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 17(5), 436-447.
- Aymankuy, Y., ve Aymankuy, Ş., (2013). Turizm İşletmeciliği Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm Sektöründeki İstihdamla İlgili Görüşleri ve Sektördeki Kariyer Beklentileri: Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği. *Akademik Bakış Dergisi*, (35), 1-21.
- Alicıgüzel, M., (2012). Türkiye'nin Yabancı Dil Eğitim Politikaları ve Turizm Sektörüne Nitelikli İşgücü Oluşumundaki Rolü. *T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü Uzmanlık Tezi*, Ankara.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E., (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: SPSS Uygulamalı*. İstanbul: Sakarya Yayıncılık.
- Boylu, Y., ve Arslan, E., (2014). Türkiye'deki Turizm Eğitiminin Rakamsal Gelişmeler Açısından Değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, (1), 79-97.
- Christou, E. S., (1999). Hospitality Management Education in Greece an Exploratory Study. *Tourism Management*, 20(6), 683-691.
- Demir, Ş. Ş., (2013). Beklenti, algılanan kalite değer ve memnuniyet ilişkisi: Turizm Lisans Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. *International Journal of Human Sciences*, 10(1), 307-324.
- Demir, Ş. Ş., ve Demir, M., (2011) Turizm Lisans Öğrencilerinin Akademik Beklenti-Memnuniyet Düzeyinin Kariyer Planlamasına Etkisi. *I. Uluslararası Turizm ve Otelcilik Sempozyumu UTOS'11*, Beyşehir, Konya, 29 Eylül-01 Ekim.
- Demirkol, Ş., ve Pelit, E., (2002). Türkiye'deki Turizm Eğitimi Sistemi ve Avrupa Birliği Sürecinde Olası Gelişmeler. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), 125-146.
- İstanbullu Dinçer, F., Akova, O. ve Kaya, F., (2013). Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı Öğrencilerinin Kariyer Planlaması Üzerine Bir Araştırma: İstanbul Üniversitesi ve Gümüşhane Üniversitesi Örneği. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi*, 1(2), 42-56.
- Duman, T., Tepeci, M., ve Unur, K., (2006). Mersin'de Yükseköğretim ve Orta Öğretim Düzeyinde Turizm Eğitimi Almakta Olan Öğrencilerin Sektörün Çalışma Koşullarını Algılamaları ve Sektörde Çalışma İsteklerinin Karşılaştırmalı Analizi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 17(1), 51-69.
- Emir, O., Pelit, E., ve Arslan, S., (2010). Turizm Alanında Önlisans Eğitimi Alan Öğrencilerin Staj Öncesi ve Sonrası Görüşlerinin Karşılaştırılması (Afyon Kocatepe Üniversitesi Örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(33), 141-165.
- Hacıoğlu, N., Kaşlı, M., Şahin, S., ve Tetik, N., (2008). *Türkiye'de Turizm Eğitimi*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hacıoğlu, N., (1992). Yükseköğretimde Mesleki Turizm Eğitimi Geliştirme Perspektifleri. *Turizm Eğitimi Konferans-Workshop*, Ankara, Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü, 91-100.

- Hsu, M. S. (2012). A study of internship attitude, subjective norm, perceived behavioral control, and career planning of hospitality vocational college students. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 11(1), 5-11.
- Hsu, L. (2014). Effectiveness of English for Specific Purposes Courses for Non-English Speaking Students of Hospitality and Tourism: A Latent Growth Curve Analysis. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, (15), 50-57.
- Hubackova, S., & Ruzickova, M. (2014). Business German for the Management Tourism Students. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, (131), 248-252
- Koç, E., Yumuşak, S., Ulukoy, M., Kılıç, R., ve Toptaş, A. (2014). Are Internship Programs Encouraging or Discouraging? A Viewpoint of Tourism and Hospitality Students in Turkey. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 15, 135-142.
- Kozak, A. M. (2009). Akademik Turizm Eğitimi Üzerine Bir Durum Analizi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 1-20.
- Kozak, M. ve Kızılırmak, İ. (2001). Türkiye'de Meslek Yüksekokulu Turizm Otelcilik Programı Öğrencilerinin Turizm Sektörüne Yönelik Tutumlarının Demografik Değişkenlere Göre Değişimi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*. (12), 9-16.
- Kurnaz, A., Akyurt Kurnaz, H. ve Kılıç, B. (2014). Önlisans Düzeyinde Eğitim Alan Açılış Programı Öğrencilerinin Mesleki Tutumlarının Belirlenmesi, *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 32, 41-61.
- Kuşlivan, S. & Kuşlivan, Z. (2000). Perceptions and Attitudes of Undergraduate Tourism Students Towards Working in the Tourism Industry in Turkey. *Tourism Management*. 21(3), 251-269.
- Lam, T. & Xiao, H. (2000). Challenges and Constraints of Hospitality and Tourism Education in China. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*. 12(5), 291-295.
- Lam, T. & Ching, L. (2007). An exploratory study of an internship program: The case of Hong Kong students. *International Journal of Hospitality Management*, 26(2):336-351.
- Li, L., & Li, J., (2013). Hospitality Education in China: A Student Career-Oriented Perspective. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*. 12(1), 109-117.
- Morkoç, D. K. ve Doğan, M. (2014). Meslek Yüksekokulu Mezunu Çalışanların Mesleki Eğitime Yönelik Görüşleri: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği. *Electronic Journal of Vocational Colleges -Aralık*, 112-121.
- Olçay, A., ve Düzgün, M. (2015). Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Turizm Eğitimi Almakta Olan Öğrencilerin Eğitim Memnuniyetlerinin Belirlenmesi. *UHBAB Uluslararası Hakemli Beşeri ve Akademik Bilimler Dergisi*, 4(12), 27-54.
- Olçay, A., ve Düzgün, M. (2016). Turizm Eğitimi Gören Öğrencilerin Meslek Seçimlerinin Kariyer Çapaları İle Uygunluğunun Değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(3), 773-794.
- Olçay A., (2008). Türk Turizmde Eğitimin Önemi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 383-390.
- Richardson, S., & Thomas, N. J. (2012). Utilising Generation Y: United States Hospitality and Tourism Students' Perceptions of Careers in the Industry. *Journal of Hospitality and Tourism Management*. 19 (1), 102-114.
- Richardson, S. (2009). Undergraduates' Perceptions of Tourism and Hospitality as a Career Choice, *International Journal of Hospitality Management*, 28(3), 382-388.

- Ruhanen, L., Robinson, R., & Breakey, N. (2013). A Tourism Immersion Internship: Student Expectations, Experiences and Satisfaction. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 13, 60-69.
- Sarıışık, M. (2007). Turizm Sektöründe Meslek Sahibi Olmaya Yönelten Etkenler: Meslek Yüksekokulu Öğrencilerine Yönelik Bir Çalışma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 18(2): 143-160.
- Türkeri, İ. (2014). Yükseköğretim Düzeyinde Turizm Eğitiminin Özel Nitelikli Sorunları ve Çözüm Öneriler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 1-14.
- Unwto (2015). <http://www2.unwto.org/content/why-tourism>,__Erişim Tarihi (15.10.2015) adresinden alınmıştır.
- Ünlüöner, K. (2000). Turizm İşletmeciliği Öğretmenlik Programlarının Öğrenci Beklentileri ve Algılamaları Açısından Değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (3), 218-238.
- Yılmazdoğan, C. O., Seçilmiş, C., & Çiçek, D. (2015). The Effect of Corporate Social Responsibility (CSR) Perception on Tourism Students' Intention to Work in Sector. *Procedia Economics and Finance*, (23), 1340-1346.
- TÜRSAB, (2015), <http://www.tursab.org.tr/tr/turizm-verileri>, Erişim Tarihi (15.08.2016) adresinden alınmıştır.